

PODSUMOWANIE I WNIOSKI Z II MIĘDZYNARODOWEGO SYMPOZJUM FILMU BADAWCZEGO

W Sympozjum wzięło udział 89 osób. Gości zagranicznych było dziesięciu, w tym 6 osób z CSRS i 4 osoby z WRL. Z Kraju największe zainteresowanie filmem badawczym wykazały akademie rolnicze, bo na ogólną liczbę 79 uczestników krajowych z AR wzięło udział 55 osób, inne instytucje były reprezentowane przez 9 osób, natomiast z instytutów resortowych było 15 osób.

Sympozjum swym charakterem i zakresem odbiegało od poprzedniego (19-21 XI 1970 r.). Na pierwszym przeważała tematyka dydaktyczna, wynikająca z zapotrzebowania społecznego na tego typu filmy oraz tradycje posługiwania się kamerą filmową do rejestracji i dokumentacji. Drugie Sympozjum przebiegało już w atmosferze problematyki badawczej. Tematykę Sympozjum, można przedstawić w dwóch podstawowych punktach:

- 1) problematyka badawcza w naukach rolniczych i leśnych,
- 2) specjalne techniki filmowe w badaniach naukowych z prezentacją wyników badań, wykonanych przy pomocy różnych technik filmowych.

PRZEBIEG SYMPOZJUM

Dnia 27 września 1974 r. zebranie zagań Dyrektor Instytutu Mechanizacji i Energetyki Rolnictwa Akademii Rolniczej w Krakowie prof. dr inż. Ryszard Gąska. Prof. dr hab. Władysław Niemczyk w imieniu nieobecnego rektora Akademii Rolniczej w Krakowie prof. dra hab. Tadeusza Wojtaszka dokonała oficjalnego otwarcia II Międzynarodowego Sympozjum Filmu Badawczego, podkreślając w swym wystąpieniu ważność przyjętej tematyki dla nauk rolniczych i leśnych. Przy tym podziękowała Zespołowi Problemowemu Filmu Badawczego przy Wydziale V PAN za wybranie Akademii Rolniczej w Krakowie na miejsce obrad. W pierwszym dniu obrad przewodniczył doc. dr hab. S. Radziwiński z AR w Warszawie, zastępca przewodniczącego Zespołu.

Prof. dr hab. J. Orzechowski — przewodniczący Zespołu — w obszer-

nym wystąpieniu bogato ilustrowanym wieloma przezroczami i wstawkami filmowymi naświetlił rolę i wykorzystanie filmu w badaniach naukowych rolniczych i leśnych.

Prof. dr hab. Edward Kamiński z Akademii Rolniczej w Warszawie w wystąpieniu swym w imieniu własnym i w imieniu prof. dra hab. Władysława Byszewskiego zreferował zagadnienia ważniejszych problemów badawczych w naukach rolniczych i leśnych, w których należałoby szerzej wprowadzić metodę filmową do badań.

Po referatach problemowych profesorów Orzechowskiego i Kamińskiego został wyświetlony godzinny film, ilustrujący różne techniki filmowe stosowane w badaniach naukowych. Zespół Problemowy Filmu Badawczego w Rolnictwie i Leśnictwie uznał za konieczne zapoznanie szerokiego grona badaczy z różnego rodzaju technikami filmowymi do badania zjawisk dynamicznych i przebiegających w długich okresach czasu czy w różnych środowiskach, a więc w sytuacjach niedostrzegalnych dla oka ludzkiego. W tym celu doc. dr Zdzisława Rotter z Akademii Rolniczej w Lublinie na zlecenie Zespołu zmontowała z materiałów filmowych — wykonanych przez różnych autorów z ich prac badawczych — film 16 mm czarno-biały i barwny, niemy. Dokonuje on przeglądu zdjęć filmowych wykonanych z normalną prędkością, szybkich do 10 000 klatek na sekundę, kilkakrotnie zwolnionych, poklatkowych, makro- i mikroskopowych, w promieniach rentgena, zdjęć obiektów samoświetlących się, w świetle spolaryzowanym, w promieniach podczerwonych, zdjęć podwodnych oraz zastosowania metody cieniowej, smugowej i innych. Jest to pierwszy, udany zestaw różnych technik filmowych do stosowania w badaniach rolniczych i leśnych.

Wypowiedzi uczestników Sympozjum podkreślały pożyteczną inicjatywę Zespołu Problemowego w tym zakresie. Obrady II Sympozjum wykazały potrzebę dalszych prac nad udoskonalaniem i rozszerzaniem tematu filmowego o najnowsze techniki filmowe. Uczestnicy Sympozjum postulowali przekazanie kopii filmu do wszystkich rolniczych i leśnych placówek naukowych, celem wskazania ludziom nauki na możliwości rozszerzania i pogłębiania metod badawczych.

W godzinach popołudniowych dr inż. W. Woźniak, dr inż. J. Gołąb i dr inż. T. Potocki z IBMER Warszawa, mgr inż. St. Olkuśnik z AR z Warszawy, doc. dr hab. S. Koper i lek wet. M. Mucha z AR z Lublina naświetlili wyniki swych badań przy zastosowaniu różnych technik filmowych.

Przewodnictwo drugiego dnia obrad objął doc. dr hab. Jerzy Sożyński z Akademii Rolniczej w Szczecinie. Z doniesieniami wyników badań zastosowania różnych technik filmowych wystąpili: z Czechosłowacji dr inż. J. Kalina, doc., dr inż. W. Bayer, doc. dr inż. K. Welda, inż. M. Za-

potocki, inż. M. Hudomel, inż. J. Hofman; z Węgier dr C. Geza, dr K. Jenó, mgr H. Tibor, prof. dr J. Fabian; z Polski doc. dr hab. P. Zalewski z IMER Kraków, mgr J. Walczyk z IMER Kraków, dr inż. B. Chudzik z AR Wrocław, mgr inż. M. Michocki z AR Lublin, mgr inż. G. Szwed z AR Lublin, mgr inż. R. Siwiłło z AR Lublin, mgr inż. J. Laskowski z AR Lublin, mgr inż. T. Koszel z AR Lublin.

Ostatni dzień Sympozjum, któremu przewodniczył prof. dr Jacek Orzechowski, przewodniczący Zespołu Problemowego, poświęcony był dyskusji i sprawom organizacyjnym Zespołu.

W imieniu delegacji czechosłowackiej przemawiał dr inż. Jarosław Kalina, który między innymi powiedział, że sympozjum o tematyce zastosowania filmu w naukach rolniczych jest pierwsze, a tym samym jedyne tego rodzaju na świecie. Przeprowadzone dyskusje potwierdziły, że w wyniku specjalizacji problematyka filmu badawczego analizowana jest bardzo szeroko. Należy kontynuować rozpoczętą tradycję sympozjów. W związku z tym zaproponował zorganizowanie jednego z następnych sympozjów w Czechosłowacji. Jest to już w naturze ludzkiej, że w momencie stwierdzenia wyprzedzania innych w jakiegokolwiek działalności zostaje się przez chwilę w tyle w wynikach swoich osiągnięć. Stwierdził on, że na I Sympozjum przed 4 laty czechosłowaccy naukowcy odnieśli wrażenie, że ich prace są posunięte znacznie dalej niż polskie. Podświadomie widocznie zmniejszyli tempo swych prac i po konfrontacji z naszymi obecnymi osiągnięciami muszą zrewidować swoje. Poprzez wąską specyfiką konferencji należy widzieć znacznie szersze zamiary i zależności. Przez kilka dni mówiło się o zastosowaniu filmu w naukach rolniczych. Wszak nie samorzutnie. Celem większości prac jest szukanie nowych rozwiązań i środków dla mechanizacji naszego rolnictwa, a tym samym spełnienie jednego z podstawowych wymagań każdego społeczeństwa, tzn. wyżywienia ludzkości. Żywność, co na całym świecie jest ogólnie wiadome, jest strategicznym surowcem.

Dr Čsekö Geza — jako przewodniczący delegacji węgierskiej — zwrócił między innymi uwagę na zorganizowanie encyklopedii filmu naukowo-badawczego z dziedziny rolnictwa i leśnictwa. Wspomniał, że Węgierska Akademia Nauk, Ośrodek Filmu Naukowego zakupi od Centrali EC w Göttingen (Encyklopedia Cinematografia) filmy, które będzie wypożyczał. Byłoby bardzo dobre i pożyteczne, gdyby była możliwość wypożyczenia filmów naukowo-badawczych z zakresu rolnictwa i leśnictwa w relacji krajów socjalistycznych. W produkcji filmów o tematyce rolniczej i leśnej wielką pomoc dałaby międzynarodowa wymiana specjalistów z tego zakresu. W tym wypadku, utrzymując możliwości współpracy międzynarodowej zabezpieczone przez Akademię Nauk, trzeba aby też szukać innych dróg dla szerszej wymiany specjalistów, np. poprzez wymianę

między Akademiami Rolniczymi, Ministerstwami itd. Ale nim to będzie realizowane, Węgierska Akademia Nauk w Budapeszcie, Ośrodek Filmów Naukowych zawsze chętnie będzie widzieć u siebie zainteresowanych filmem naukowym. W zakresie filmu naukowego Polacy wg Čsekö Gezy osiągnęli poważny postęp i mają duże wyniki.

Prof. dr J. Orzechowski w podsumowaniu obrad II Międzynarodowego Sympozjum Filmu Badawczego podkreślił, między innymi, coraz wyższy poziom i osiągnięcia w zakresie stosowania różnych technik filmowych w badaniach naukowych rolniczych i leśnych. Przebieg obrad i dyskusja uzasadniają potrzebę tego typu spotkań i konieczność ich kontynuowania w skali krajów RWPG.

WNIOSKI I POSTULATY

Na tle przedstawionych 18 referatów i 10 doniesień oraz zaprezentowanych 36 filmów i materiałów filmowych z badań naukowych rolniczych i leśnych z Czechosłowacji, WRL i PRL oraz w wyniku dyskusji wyłaniają się następujące postulaty i wnioski:

1. Nauki rolnicze i leśne są specjalnie predestynowane do wykorzystywania w szerokim zakresie nowoczesnych urządzeń badawczych, z których aparatura filmowa może mieć duże zastosowanie.

Metoda filmowa jest potrzebna w badaniach rolniczych i leśnych, a koordynacja poczynań w tym zakresie przez Zespół Problemowy Filmu Badawczego powinna być kontynuowana i pogłębiana. Dla dalszego rozwijania i ukierunkowania, a także nadania większej rangi i możliwości działania, celowym byłoby przekształcenie Zespołu Problemowego na Komisję Filmu Naukowego w Rolnictwie i Leśnictwie. Oparciem technicznym i doskonalącym powinna być Pracownia filmu Naukowego w IBMER Oddział w Kłudzienku oraz Pracownia Pomocy Naukowo-Dydaktycznych AR w Warszawie. Jednostki te wykazują w Polsce największą aktywność i osiągnięcia w realizacji problemu „Film metodą badawczą w naukach rolniczych i leśnych”. Osiągnięcia ich i doświadczenia powinny być upowszechniane i wdrażane do działalności innych uczelni i instytutów.

2. Potrzeby kadrowe na wykwalifikowanych specjalistów w obsłudze aparatury i analizie filmu badawczego dla jednostek rolniczych i leśnych nadal są bardzo duże. Zachodzi konieczność permanentnego szkolenia i doskonalenia w zakresie stosowania technik filmowych i fotograficznych specjalnych. Między innymi, będzie to można realizować przez tworzenie literatury z tego zakresu. Materiały II Międzynarodowego Sympozjum Filmu Badawczego powinny więc stanowić dalszą pozycję dla potrzeb wdrożeniowych, doskonalących i naukowych.

3. Dotychczasowe doświadczenia i osiągnięcia dwóch Sympozjów Filmu Badawczego nasuwają potrzebę tego typu spotkań o szerszym charakterze międzynarodowym. W związku z tym celowym będzie organizowanie co 2-3 lata tego Sympozjum w Polsce i w poszczególnych krajach obozu socjalistycznego. W miarę możliwości w sympozjach tych powinni brać udział także pracownicy, którzy dotychczas nie stosowali w swych badaniach metod filmowych i fotograficznych, a o ile to będzie możliwe — także stażyści i wyróżniający się naukowo studenci ostatnich lat studiów.

4. Wyposażenie w sprzęt filmowy, oświetleniowy, foniczny i analizatory kadrów taśm filmowych jest w Polsce niedostateczne. W tej sprawie konieczne jest zespolone działanie, idące w kierunku ułatwiania zaopatrzenia w sprzęt jednostek zarówno już zaangażowanych, jak i rozpoczynających badania za pomocą technik filmowych i fotograficznych.

5. Uzasadnione jest nawiązywanie planowej współpracy z placówkami filmu badawczego, które działają w krajach socjalistycznych, a szczególnie w CSRS i WRL. Na jej tle celowe byłoby opracowywanie planów bezdewizowej wymiany pracowników między przodującymi ośrodkami, jak również wprowadzanie formy doskonalenia poprzez staże naukowe. Wskazane będzie też rozpoczęcie prac nad organizacją encyklopedii filmu naukowego z zakresu rolnictwa i leśnictwa krajów socjalistycznych. W tej sprawie należy dążyć do zawarcia odpowiednich porozumień międzynarodowych.

ВЫВОДЫ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ

На основе 18 рефератов, 18 коммюнике, 36 фильмов производства ПНР, ЧССР и ВНР и дискуссии можно сделать следующие выводы и предложения:

1. Сельскохозяйственная и лесная наука предрасположенна к использованию в широком масштабе современной исследовательской аппаратуры и в т.ч. кинофильма.

Фильмовой метод необходим в исследованиях в области лесного и сельского хозяйства, при чем координацию работы, которую ведет Проблемная группа сельскохозяйственного фильма, необходимо углубить. Целесообразным кажется преобразование Проблемной группы в Комиссию по научному сельскохозяйственному фильму. Технической основой работы Комиссии должен быть кабинет научного фильма в Институте строительства и механизации сельского хозяйства, кабинет научных пособий сельскохозяйственной Академии в Варшаве. Достижения и опыт упомянутых кабинетов должны стать примером для других ВУЗ-ов и институтов.

2. Наблюдаются большие потребности на специалистов в области эксплуатации и анализа научного фильма. В связи с этим необходимо вести работу по

повышению квалификации специалистов, особенно в области применения специальной кинотехники. В этом деле хорошим пособием может стать литература и в т.ч. материалы II Международного симпозиума по научному фильму.

3. Достижения и результаты 2-х симпозиумов ставят вопрос о необходимости международных встреч. В связи с этим кажется целесообразным проведение международных симпозиумов в Польше и других социалистических странах, раз на 2-3 года. По мере возможности в симпозиуме должны принимать участие работники, которые не применяли в исследованиях фильмового метода, а также стажеры и лучшие студенты последних курсов.

4. Необходимо принимать комплексные меры в области поставок соответствующего оборудования кабинетам, ведущим исследования с применением кинофильма.

5. Целесообразным является сотрудничество научных учреждений социалистических стран. В этой области надо считать целесообразным разработку плана взаимных командировок специалистов, на безвалютной основе, а также научных стажировок. Обоснованным кажется ведение работ по изданию энциклопедии научного фильма в области лесного и сельского хозяйства социалистических стран. По упомянутому вопросу следует стремиться к заключению соответствующих международных соглашений.

RECAPITULATION AND CONCLUSIONS

Presentation of 18 papers and 10 reports as well as display of 36 films and film materials covering agricultural and forest research in Czechoslovakia, Hungary and Poland, in addition to discussion of these problems raise the following conclusions and requirements.

1. Agricultural and forest sciences are predisposed to make wide use of advanced research devices in which film equipment could be one the most important instruments. The film method appears to be indispensable for agricultural and forestry research and coordination of efforts in this respect by a Design Team of Research Film has to be continued and deep reaching. In order to provide for further development and orientation as well as to add importance and extend activity it would be worthwhile to promote the Design Team to the Committee of Scientific Film in Agriculture and Forestry Technical support and progress in this area could be best secured by the Study of Scientific Film of IBMER Division in Kludzienko and the Study Scientific and Didactic Aids of Agricultural Academy in Warsaw. These units are most active in Poland and successful to deal with the problem "The film as a research key for agricultural and forest sciences". These achievements and experiences have to be spread and applied within activities of colleges, universities of institutes.

2. Need for highly skilled specialists to handle the equipment and critically evaluate research film for agricultural and forestry bodies continue to be bad. Therefore, it is necessary to provide continuous training and advance for application of film and other photographic procedures. It requires, among others, providing literature on the subject. Procedures of the II-nd International Symposium on Research Film should be followed by other publications of application, scientific and advancement purposes.

3. Experiences available so far as well as achievements of two Symposiums on Research Film point to the need for further such meetings of wide international character. Therefore, it is recommended to organize such symposiums every 2 or 3 years in Poland and other socialist countries. As far as possible such symposium should be attended also by researchers who so far did not use film and photographic methods in their field including possibly the youngest staff and prominent students of highest courses.

4. Supply of film, illumination and phonic equipment as well as film frame analysers is deficient in Poland. To remedy the situation concerted action is needed to meet supply demands of both the already existing units and those starting research by means of film and photographic techniques.

5. It is worthwhile to initiate planned cooperation with research films posts in other socialist countries and especially those in Czechoslovakia and Hungary. In this sense it would be important to produce plans of exchange of workers without foreign exchange involvement between leading centers as well as training through scientific practices. It is also recommendable to start works concerning issue of encyclopedia on scientific film about agriculture and forestry of socialist countries. To this effect adequate international agreements would have to be concluded.